

Формування інформаційної культури користувачів бібліотек ВНЗ

Головач Валентина

*Кафедра культурології та інформаційної діяльності
Маріупольський державний університет
Маріуполь, Україна
v.golovach@mdu.in.ua*

Кудлай В'ячеслав

*Кафедра культурології та інформаційної діяльності
Маріупольський державний університет
Маріуполь, Україна
v.kudlay@mdu.in.ua*

In this paper the university library's impact on student's informational culture development is observed. The relevant methods and forms used extensively by university libraries to increase user's information culture are outlined. New forms of services that are implemented using multimedia products and information technology are analysed.

Ключові слова: бібліотечно-інформаційне обслуговування, інформаційна культура, інформаційна грамотність, процес навчання, суспільство.

У сучасному суспільстві щоденно зростає потік інформації, та водночас рівень витрат часу на її пошук, обробку та аналіз [1]. Для того щоб вільно орієнтуватися в інформаційних потоках людині необхідно разом зі сформованою загальною культурою мати достатній обсяг інформаційної культури.

Роль і місце сучасної бібліотеки в інформаційному суспільстві теоретично обґрунтував А. Чачко. Проблеми розвитку бібліотек в інформаційному середовищі розглядаються в працях Л. Амлінського, В. Ільганаєвої, І. Моргенштерн, Ю. Столярова, Я. Шрайберга.

Трактування терміну «інформаційна культура» вимагає різнопланового та багатоаспектного підходу. Існує багато визначень поняття «інформаційна культура», що формується у межах концепцій філософської, культурологічної, соціологічної, комунікаційної, технічної наук. Досі не існує єдиного підходу в публікаціях стосовно релевантності та універсальності того чи іншого визначення терміну з огляду на потребу найбільш точного описування його змісту, що

зараз дозволяє створити інструментарій ефективної комунікації та документування інформації в цифровому середовищі. Досить популярним серед науковців є ототожнення інформаційної культури з комплексом світоглядних настанов про сутність інформації, системи знань і навичок, які дозволяють індивіду здійснювати діяльність, що спрямована на задоволення інформаційних потреб з використанням як ручної праці, так і інформаційних технологій [2].

Особа з високим рівнем сформованої інформаційної культури володіє таким комплексом компетенцій:

- вміння адекватно формувати власні інформаційні потреби та відповідні запити для їх задоволення;
- спроможність самостійно виконувати інформаційний пошук інформаційних та документних ресурсів у будь-яких інформаційних системах незалежно від ступеня автоматизації;
- можливість застосовувати організаційну техніку та програмне забезпечення;
- дотримання вимог законодавства та стандартів етики в процесі роботи з інформацією, майстерність у підтримці комунікації;
- володіння навичками аналітико-синтетичної переробки первинних документів та оформлення на їх основі бібліографічних оглядів, звітів, рефератів тощо [3].

Визначним елементом системи вищої освіти є вміння знаходити, аналізувати та використовувати потрібну інформацію, оскільки ефективність навчального процесу прямо залежить від інформаційної культури особистості. Набуває все більшого значення під час оволодіння цифровою грамотністю (та загалом інформаційної культури)

відводиться університетським бібліотекам, що пов'язано з їх роллю як основного підрозділу, що забезпечує інформаційну базу навчального та наукового процесів.

Формування інформаційної культури читачів бібліотек передбачає диференційований підхід, добір методів і засобів навчання з урахуванням фахової спеціалізації користувачів, рівня їх інформаційних потреб та інформаційної підготовки. Закцентуємо увагу на найголовніших формах та методах навчання, які традиційно використовуються бібліотеками ВНЗ у світі для підвищення рівня інформаційної культури студентів [4]: 1) мультимедійні навчальні курси, що функціонують на веб-сторінці бібліотеки; 2) презентаційні матеріали щодо організації практичної підготовки користувачів; 3) тренінгові заходи з використання документно-інформаційних ресурсів ВНЗ, що розробляються викладачами та співробітниками бібліотеки (доступні на веб-сайті університету); 4) самостійне виконання групами читачів вправ щодо використання електронних інформаційних ресурсів; 5) інформаційні заходи за участю студентів та викладачів, що присвячуються пропагуванню використання онлайн-електронних каталогів, баз даних тощо; 6) спеціальні навчальні курси з інформаційної грамотності, що входять в навчальні плани ВНЗ і викладаються співробітниками вузівських бібліотек.

Вищезазначені форми роботи стали невід'ємною складовою діяльності бібліотек ВНЗ з формування інформаційної грамотності студентів. Безперечно, перспективним напрямом подальших студіювань проблеми формування інформаційної культури студентства є дослідження ефективності застосовуваних бібліотеками ВНЗ форм роботи. Сьогодні ускладнюються завдання науково-дослідницької діяльності студентів, змінюються способи та характер задоволення їх інформаційних потреб, використовуються новітні технічні засоби, електронні ресурси та інформаційні технології.

Бібліотеки ВНЗ вивчають шляхи розвитку інформаційної культури студентів на основі використання мультимедійних технологій. Розробляються пропагандистські аудіовізуальні продукти про діяльність та сучасні інформаційно-комунікаційні можливості бібліотеки ВНЗ для

інформування потенційної цільової аудиторії в глобальній мережі. Такі матеріали активно застосовуються у процесі організації масових заходів, зібрань спеціальностей та екскурсій бібліотекою.

Отже, одним з основних завдань бібліотеки ВНЗ є навчання студентів методам отримання релевантної інформації у розмаїтті інформаційних систем сучасного суспільства, надання навичок евристичної роботи в традиційних документних масивах, формування знань про джерела потрібної інформації та вмінь оптимально використовувати інформаційні ресурси Інтернет.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Л. Беліна, Н. Власенко, "Розвиток обслуговування користувачів наукової бібліотеки в умовах інформаційного суспільства," Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Вип. 38, сс. 280-293, 2013.
- [2] Н. Вітушко, "Інтернет-інформація як джерело формування сучасного бібліотечного інформаційно-аналітичного продукту," Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, Вип. 23, сс. 257-268, 2009.
- [3] С. Гарагуля, "Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача," Бібліотечний вісник, № 6, сс. 17-23, 2014.
- [4] О. Бичко, "Інформаційна культура та її виховання," Наукова бібліотека Хмельницького національного ун-ту, онлайн публікація.

УДК 004(063)+002(063)
К 637

Організатор конференції:

Національний університет «Львівська політехніка»
кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності

Organized by:

Lviv Polytechnic National University
Social Communication and Information Science Department

К 637 Інформація, комунікація, суспільство 2017:
Матеріали 6-ї Міжнародної наукової конференції
ICS-2017 [Електронний ресурс]. – Львів : Видавництво
Львівської політехніки, 2017. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).
ISBN 978-966-941-054-2

У збірнику опубліковано матеріали конференції, присвяченої проблемам у галузі соціальних комунікацій, інформаційної діяльності, консолідації інформації, документознавства, електронного урядування, прикладної психології та лінгвістики.

Видання призначено для науковців, аспірантів, студентів.

*Відповідальні за випуск – А.М. Пелецишин, О. В. Марковець
Матеріали подано у авторській редакції*

© Національний університет
«Львівська політехніка», 2017

ISBN 978-966-941-054-2